МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОРУДНЕНСЬКИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ ТЕХНІКУМ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ДІК
Новік Н. В.
02. 2019 р

ПРОГРАМА
вступних іспитів з української мови на основі базової загальної середньої освіти

Розглянуто на засіданні
циклової комісії викладачів
філологічних дисциплін

Протокол № 6 від 10.01.2019

Голова комісії Тютюник В.М.

м. Дніпрорудне
2018 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мова належить до найважливіших ознак людини. Вона є засобом і матеріалом формування й становлення особистості людини, її інтелекту, волі, почуттів та формою буття. Мова – це безперервний процес пізнання світу, його освоєння людиною. Мова є засобом спілкування між людьми, передавання власного досвіду іншим і збагачення досвідом інших.

Українська мова є державною мовою України. Це передбачає її пріоритетне використання в усіх сферах суспільного життя. Оволодіння українською мовою сприяє залученню до надбань культури українського народу, виробляє почуття впевненості у власних силах, допомагає свідомо мотивувати вибір майбутньої професії. Досконале володіння державною мовою – важлива умова формування особистості майбутнього молодшого спеціаліста, становлення його високодуховного, національно зорієнтованого світогляду як запоруки професійної кар'єри, передумови формування фахової компетенції.

Найважливішим завданням освіти в Україні на сучасному етапі є прилучення молоді до національної культури на основі рідної мови.

Програму вступного випробування з української мови складено для осіб, які вступають на основі базової загальної середньої освіти для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста на підставі чинної програми з української мови для 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (лист МОН№1/11-6611 від 23.12.2004р.) відповідно до Закону «Про загальну середню освіту» та Державного стандарту базової і повної середньої освіти.

У ній ураховано державний статус української мови, її суспільні функції, взято до уваги специфіку навчального предмета, що має виразні інтегративні функції, здатність справляти різнобічний навчальний, розвивальний і виховний впливи на абітурієнтів, сприяти формуванню особистості, готової до активної творчої діяльності у всіх сферах життя демократичного суспільства.

Основна мета вивчення рідної мови полягає у формуванні національно свідомої, духовно багатої мовної особистості, яка володіє вміннями й навичками вільно, комунікативно доречно користуватися засобами рідної мови– її стилями, типами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо), тобто забезпечує належний рівень комунікативної компетенції. Зазначена мета передбачає здійснення навчальної, розвивальної і виховної функцій освітнього змісту навчального предмета.

Учасники вступних випробувань повинні знати та вміти:

- правильно писати слова з вивченими орфограмами;
- знаходити й виправляти орфографічні помилки;
- визначати в словах дзвінкі, глухі, тверді, м'які, шиплячі приголосні;
- визначати звукове значення букв у слові;
- визначати спосіб творення слів;
- знати лексикологію української мови;
- розрізняти синоніми, омоніми, антоніми, пароніми, однозначні та багатозначні слова, пряме й переносне значення слів;
- розуміти і пояснювати образне значення фразеологізмів;
- застосовувати морфологічні норми української мови;
- вміти ставити розділові знаки за допомогою вивчених правил у простих та складних реченнях;

- дотримуватися норм мовленнєвого етикету.

Програма складається із пояснювальної записки, змісту дисципліни і рекомендованої основної та додаткової літератури.

Результати вступних випробувань для абітурієнтів, які вступають на основі базової загальної середньої освіти, оцінюються за 12-бальною шкалою. Критерії оцінювання знань та вмінь абітурієнтів сформовано в пояснювальній записці до пакетів екзаменаційних завдань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст навчального матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки абітурієнтів
Одиниці мови: основні звуки мовлення, значущі частини слова, словосполучення, речення, складне синтаксичне ціле (текст). Їхня специфіка, основні функції.	**Абітурієнт** ***знає*** основні одиниці мови, їх основні функції та особливості
Фонетика. Графіка. Орфоепія. Співвідношення між звуками і буквами. Фонетичні процеси. Основні норми української літературної вимови.	**Абітурієнт** ***визначає,*** що вивчає фонетика, графіка, орфоепія; ***розрізняє*** в словах тверді і м'які, дзвінкі і глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні; ***визначає*** основні випадки чергування голосних і приголосних звуків; звукове значення букв у слові; ***розпізнає*** у словах і словосполученнях явища уподібнення, спрощення, чергування; ***вимовляє*** голосні, приголосні звуки, звукосполучення відповідно до орфоепічних норм
Лексика. Фразеологія. Значення слів. Лексичні явища. Спостереження за семантикою слів. Використання слів: нейтральна і стилістично забарвлена лексика. Розвиток словникового запасу: архаїзми, неологізми. Робота зі словниками. Поняття про фразеологізми. Різновиди фразеологізмів, доречне вживання їх.	**Абітурієнт** ***називає*** основні терміни розділу і знає, що вони означають; ***визначає*** належність слів до певної лексичної категорії: однозначні й багатозначні, загальновживані (нейтральні) і стилістично забарвлені слова, групи слів за значенням; ***визначає*** лексичне значення слова, групи слів за значенням, походженням, уживанням у мові; стилістичну роль діалектизмів, професійних слів, термінів, архаїзмів і неологізмів у художніх та науково-публіцистичних текстах; ***доводить*** аргументовано приналежність слова до певної групи лексики; ***редагує*** тексти з лексичними помилками; ***пояснює*** значення відомих слів, їх походження, значення фразеологізмів, прислів'їв, приказок, крилатих висловів; ***користується*** тлумачним і перекладним, етимологічним, фразеологічним словниками, словниками синонімів, антонімів; ***добирає*** з-поміж синонімів, антонімів, фразеологізмів найбільш відповідні контексту.
Будова слова. Словотвір. Поняття про морфеми. Спостереження за їхньою роллю у слові. Граматичні форми слів і спільнокореневі слова. Морфемний аналіз слів. Способи словотвору. Розрізнення формотворення і словотворення.	**Абітурієнт** ***виділяє*** у слові закінчення, корінь, префікс, суфікс та основу; ***розрізняє*** форми слова і спільнокореневі слова; омонімічні корені; ***знає*** основні способи словотвору; приголосні, що зазнають змін при

	суфіксальному словотворенні; ***визначає*** спосіб творення відомих слів.
Орфографія. Принципи українського правопису. Складні випадки правопису ненаголошених голосних, м’якого знака, апострофа. Основні орфограми в коренях, префіксах та суфіксах. Складні випадки правопису різних частин мови. Розпізнавання в текстах орфограм та пояснення їх правилами.	**Абітурієнт** ***вміє*** визначити орфограми у словах; ***знає*** правила правопису ненаголошених голосних у корені; ***правильно пише*** слова з м'яким знаком та апострофом, пояснює їх вживання; ***знає*** правила вживання великої літери словах, правильно пише власні назви; ***знає*** правила правопису значущих частин слова, ***вміє*** їх застосувати; ***правильно пише*** складні слова різних частин мови
Морфологія. Частини мови, їх лексичне значення, морфологічні ознаки (спільне і відмінне), синтаксична роль. Поділ на самостійні і службові. **Іменник. Прикметник.** Лексичне значення. Постійні й непостійні граматичні ознаки, синтаксична роль.	**Абітурієнт** ***знає,*** що вивчає морфологія; ***розрізняє*** самостійні та службові частини мови; знає морфологічні ознаки іменника, його синтаксичну роль; особливості відмінювання іменників кожної відміни; ***визначає*** правильно морфологічні ознаки іменника, належність його до певної відміни іменників; ***відмінює*** іменники; ***використовує*** відмінкові закінчення іменників I—IV відмін, а також незмінювані іменники та іменники, що вживаються лише у власному мовленні; ***утворює*** іменники різними способами; ***правильно пише*** іменники з вивченими орфограмами; ***знає*** морфологічні ознаки прикметника, його синтаксичну роль; ***знаходить*** прикметники в реченні; *визначає* його значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль у реченні; ***відмінює*** прикметники твердої і м’якої груп; ***утворює*** правильно форми вищого і найвищого ступеня порівняння якісних прикметників; якісні, відносні і присвійні прикметники від інших частин мови з допомогою відомих способів словотвору; ***складає*** з ними речення; уживає у власному мовленні; ***правильно пише*** прикметники з вивченими орфограмами і пояснює їх, користуючись правилом.
Числівник. Лексичне значення. Розряди. Синтаксична роль. Моделі відмінювання кількісних і порядкових числівників, зв'язок числівників з іменниками. Спостереження за змінами	**Абітурієнт** ***знає*** загальне значення числівника, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль у реченні; ***знаходить*** числівники в тексті; ***визначає*** їх граматичні ознаки;

числівникових форм у текстах, за сполучуваністю числівників з іменниками. Вправи на відмінювання числівників, на розрізнення розрядів за значення, будовою.	***утворює*** **і** ***вживає***правильно відмінникові форми числівників; ***поєднує***правильно числівники з іменниками; ***знаходить***вивчені орфограми в числівниках, пояснює їх правилами.
Займенник. Лексичне значення. Розряди. Синтаксична роль. Спільне і відмінне у значенні займенника, іменника, прикметника, числівника	**Абітурієнт** ***знає*** значення, морфологічні ознаки і синтаксичну роль займенника; ***знаходить*** займенники в тексті; ***визначає*** їх морфологічні ознаки й синтаксичну роль у реченні; ***утворює*** неозначені й заперечні займенники; ***відмінює*** правильно всі розряди займенників; ***помічає*** **і** ***виправляє***помилки в написанні і вживанні займенників; ***правильно поєднує***займенники з прийменниками.
Дієслово. Постійні і непостійні граматичні ознаки. Форми дієслів. Синтаксична роль. Розпізнавання дієслівних форм, визначення морфологічних ознак, словозмін дієслів (I,II дієвідміна).	**Абітурієнт** ***знає***загальне значення дієслова, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль; ***знаходить*** дієслово в реченні; ***визначає***його форми, граматичні ознаки, належність дієслова до певної дієвідміни, засоби творення видових пар дієслів; ***правильно вимовляє***дієслова і пише їх з вивченими орфограмами; ***аргументує***написання орфограм; ***використовує*** правильно форми дієслів у мовленні.
Дієприкметник, дієприслівник як особливі форми дієслова (спільні граматичні ознаки з дієсловом і прикметником, дієсловом і прислівником). Творення. Розпізнавання в текстах усіх дієслівних форм, їх морфологічних ознак, синтаксичної ролі. Редагування текстів з дієприкметниками і дієприслівниками	**Абітурієнт** ***знає***значення дієприкметника, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль; ***відрізняє*** дієприкметник від прикметника; ***знаходить*** у реченні дієприкметник і дієприкметниковий зворот, безособові дієслівні форми на***-но, -то;*** ***визначає*** дієприкметники активного і пасивного стану; засоби їх творення; ***пише*** правильно дієприкметники з вивченими орфограмами; ***знає*** загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль дієприслівника; ***знаходить*** дієприслівник, дієприслівниковий зворот у реченні; ***відрізняє*** дієприслівник від дієприкметника; ***визначає*** граматичні ознаки дієприслівника; ***пише***правильно дієприслівники з вивченими орфограмами; ***виправляє***помилки у вживанні та правописі дієприслівників.
Прислівник. Розряди, синтаксична роль. Зіставлення	**Абітурієнт** ***знає***загальне значення, морфологічні ознаки,

ступенів порівняння якісних прикметників і прислівників. Способи розрізнення прислівників і службових слів.	синтаксичну роль прислівника; ***знаходить*** прислівники у реченні, відрізняючи їх від омонімічних і паронімічних частин мови; ***визначає*** його граматичні ознаки; ***уміє*** утворювати ступені порівняння, практично застосовувати правила правопису; ***правильно наголошує*** прислівники; ***помічає*** **і** ***виправляє*** помилки у правописі прислівників.
Прийменник. Сполучник. Частка. Групи за походженням, будовою, вживанням. Розрізнення сполучних слів і сполучників, сполучників і однозвучних з ними слів інших частин мови..	**Абітурієнт** ***знаходить*** прийменники в реченні; ***відрізняє*** їх від сполучників і часток; ***правильно поєднує*** з іменниками; ***вміє*** застосовувати правила правопису прийменників; ***знаходить*** сполучники в реченні; ***відрізняє*** їх від прийменників і часток; ***називає*** групи сполучників за функцією в простому і складному реченнях; ***правильно пише*** сполучники; ***помічає*** **і** ***виправляє*** помилки в їх написанні; ***знаходить*** частки в реченні; ***відрізняє*** від інших службових частин мови; ***визначає*** частки за їх роллю у реченні; ***правильно пише*** частки; ***знаходить і пояснює*** орфограми в частках за допомогою правил.
Вигук. Групи за походженням і значенням.	**Абітурієнт** ***знаходить*** вигуки в реченні; ***розрізняє*** групи вигуків за походженням і будовою; ***відрізняє*** їх від часток; ***правильно пише*** вигуки з орфограмами і ***розставляє*** розділові знаки при них; ***знаходить*** звуконаслідувальні слова у текстах, пояснює правопис.
Синтаксис і пунктуація. Словосполучення. Будова і види. Типи зв'язку слів. Речення. Ознаки і види речень за метою висловлювання та інтонацією. Типи речень за будовою, за наявністю головних членів речення.	**Абітурієнт** ***розрізняє*** головне і залежне слово у словосполученні; ***визначає*** види словосполучень за приналежністю головного слова до певної частини мови; типи підрядного зв'язку у словосполученнях; речення різних видів (за метою висловлювання, характером граматичної основи, кількістю граматичних основ).
Просте двоскладне речення. Головні і другорядні члени речення. Розрізнення різновидів підметів і присудків, другорядних членів речення. Синтаксичний розбір двоскладного речення	**Абітурієнт** ***розрізняє*** головні й другорядні члени; ***визначає*** види підметів, присудків, додатків, означень та обставин у реченнях, способи їх вираження;

	пише прикладки відповідно до орфографічних норм і обґрунтовує написання; ***правильно ставить*** розділові знаки між підметом і присудком; ***аналізує*** будову простого двоскладного речення, ***виконує*** синтаксичний розбір двоскладного речення.
Односкладні речення. Види за способами вираження головного члена. Розпізнавання видів односкладних речень у текстах. Складання різних творчих завдань з використанням двоскладних і односкладних речень.	**Абітурієнт** ***Виділяє*** односкладні речення з-поміж інших видів речень; ***визначає*** види односкладних речень (утому числі в складних реченнях) за способом вираження головного члена.
Просте ускладнене речення. Однорідні члени речення. Вставні слова. Звертання. Відокремлені члени речення. Умови однорідності членів речення, відокремлення другорядних членів речення. Групи вставних слів і словосполучень за значенням. Конструктивні вправи на поширення, ускладнення речень.	**Абітурієнт** ***знаходить*** речення з однорідними членами (непоширеними й поширеними), з узагальнюючими словами, різними рядами однорідних членів в одному реченні; ***правильно ставить*** розділові знаки при однорідних членах речення та обґрунтовує їх; ***знаходить*** **і** ***виправляє*** помилки на вивчені правила; ***знаходить*** відокремлені та уточнюючі члени в реченні; ***правильно розставляє*** розділові знаки при відокремлених та уточнюючих членах речення та обґрунтовує їх; ***знаходить і виправляє*** допущені пунктуаційні і граматичні помилки; ***знаходить*** звертання, вставні слова (словосполучення, речення) у реченні; ***аналізує*** **й** ***оцінює*** виражальні можливості речень із звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями) в тексті.
Складне речення. Типи складних речень. Способи зв'язку частин. Спільне і відмінне між простими і складними реченнями. **Складносурядні речення.** Сполучники сурядності, розділові знаки у цих реченнях. **Складнопідрядні речення.** Сполучники і сполучні слова. Види підрядних частин. Визначення складносурядних і складнопідрядних речень у текстах. Конструювання цих типів речень та написання творів-мініатюр. **Безсполучникове складне речення.** **Багатокомпонентне складне речення.** Вправи на конструювання речень за	**Абітурієнт** ***розрізняє*** структурні відмінності простих і складних речень, складних речень із сурядним і підрядним зв’язком; ***визначає*** види складних речень (сполучникові й безсполучникові), засоби зв’язку між частинами речення у складному, межі частин у складному реченні, кількість граматичних основ у ньому; ***правильно ставить*** розділові знаки між частинами складносурядного речення й обґрунтовує їх; ***знаходить*** складнопідрядне речення у тексті, у тому числі з кількома підрядними частинами; ***визначає*** головну і підрядну частини, види складнопідрядних речень, їх істотні ознаки,

схемами, за поданими граматичним основами. Вправи на визначення смислових відношень між частинами безсполучникових речень, пояснення розділових знаків. Складання узагальнюючих таблиць про вживання розділових знаків у безсполучникових і багатокомпонентних складних реченнях	межі головної і підрядної частин, кількість частин; ***розрізняє*** сполучники і сполучні слова; ***правильно ставить*** коми між частинами складнопідрядного речення й обґрунтовує їх; ***знаходить*** безсполучникові складні речення; ***визначає*** його основні ознаки, смислові відношення між частинами безсполучникових складних речень; ***правильно ставить*** розділові знаки між частинами безсполучникового складного речення й обґрунтовує їх; ***знаходить і виправляє*** пунктуаційні помилки на вивчені правила; ***знаходить*** у тексті складне речення з різними видами зв'язку; ***правильно розставляє*** в них розділові знаки й обґрунтовує їх.
Способи передачі чужого мовлення. Пряма і непряма мова. Діалог. Цитата. Розділові знаки. Складання узагальнюючої таблиці про особливості вживання розділових знаків при прямій мові. Конструктивні вправи з пунктуаційним аналізом. Складання діалогів на визначену тему, речень із введенням у них цитат.	**Абітурієнт** ***знаходить*** речення з прямою і непрямою мовою, з цитатами, репліками діалогу; ***Визначає*** їх особливості, виражальні можливості; ***правильно ставить*** розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі й обґрунтовує їх; ***замінює*** пряму мову непрямою; ***знаходить*** **і** ***виправляє*** помилки на вивчені правила; ***порівнює*** виражальні можливості різних способів передачі прямої мови.

ПРОЦЕДУРА СКЛАДАННЯ ТЕСТУВАННЯ

Триває тестування 90 астрономічних хвилин.

Якщо абітурієнт прийде до аудиторії після початку екзамену, йому не дозволять взяти в ньому участь.

Абітурієнт повинен мати при собі ручку синього кольору. Абітурієнтів до аудиторії запрошує інструктор, який вказує кожному місце в ній. Абітурієнтові заборонено мінятися місцем з іншим учасником іспиту.

Під час тестування його учасникам не можна:

- виходити з аудиторії;
- спілкування з іншими його учасниками;
- користуватися будь-яким матеріалами чи посібниками, а також папером, олівцями, книгами, маркерами, мобільними телефонами, будь-якими електронними та фотографічними засобами.

Якщо в абітурієнта виникла проблема, до нього підійде викладач, щоб допомогти, але запитання, які стосуються змісту завдань, абітурієнти ставити не можуть. Особи, які супроводжують вступників, не можуть перебувати в приміщенні, де відбувається тестування.

Кожна особа, яка складає іспит, отримує екзаменаційний комплект, що складається з інструкції, тестових завдань та бланку відповідей.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

За виконання кожного завдання з вибором однієї правильної відповіді абітурієнт може отримати 0 або 1 бал.

Оцінювання проводиться за сумою балів, нарахованих за правильно виконані абітурієнтом завдання, які переводяться в оцінку за 12-бальною системою оцінювання навчальних досягнень.

Систему нарахування балів за правильне виконання завдання для оцінювання робіт наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

НОМЕРИ ЗАВДАНЬ	**КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ**	**УСЬОГО**
1 - 12	по 1 балу	12 балів
УСЬОГО БАЛІВ :		**12 балів**

ЛІТЕРАТУРА:

1. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Українська мова. 5-12 класи» (Г.Т. Шелехова, В.І. Тимоша, А.М. Корольчук, В.І. Новосьолова, Л.І. Остар. За редакцією Л.В. Скуратівського. – К.: Ірпінь: Перун, 2005. – 176 с.)
2. Українська мова. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів (класів) з поглибленим вивченням української мови (авт. колектив, керівник Караман С.О.) – К.: Перун, 2009.
3. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. Українська мова. 5-12 класи (укладачі:Бондаренко Н.В., Бєляєв О.М., Паламар Л.М., Кононенко Б.Л. - МПП «ВД «Букрек», 2005).
4. Державний стандарт базової і повної середньої освіти 2011 року.

Основні підручники та навчальні посібники

1. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова (підручник). – К.: Генеза, 2009.
2. Пентилюк Н.І., Гайдаєнко І.В. Українська мова (підручник). – К.: Освіта, 2009.
3. Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т. Українська мова (підручник). – К.: Грамота, 2009.
4. Ющук І.П. Українська мова (підручник). – К.: Либідь, 2004.

Додаткові підручники та навчальні посібники

1. Словники

тлумачний	синонімів
орфографічний	омонімів
орфоепічний	антонімів
морфемний	паронімів

2. Шевчук С.В. Українська мова. Збірник диктантів (навчальний посібник). – К.: Вища школа, 2002.
3. Скуратівський Л.В. Тестові завдання з української мови (посібник), 8-11 кл. – «КІМО», 2002.